

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Kadra z Pisanicy na międzynarodowej ścieżce kształcenia

W dniach 21.01.2023r. – 26.01.2023r. dwunastu nauczycieli ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Pisanicy wzięło udział w kursie pt. „BUDOWANIE POZYTYWNEGO ŚRODOWISKA UCZENIA SIĘ. Zarządzanie klasą, umiejętności komunikacyjne, efektywne nauczanie i uczenie się”. Dzięki wsparciu finansowemu programu Ersamus+ nasza kadra poszerzyła swoje wiadomości i zadbała o rozwój umiejętności z zakresu edukacji. Szkolenie odbyło się w Limassol na Cyprze. Oprócz nas, w kursie uczestniczyli nauczyciele z Czech, Estonii, Litwy oraz Portugalii.

Podczas tygodniowego wyjazdu kadra pedagogiczna uczestniczyła w wielu wykładach, lekcjach i ćwiczeniach praktycznych. Oto krótkie streszczenie najciekawszych wykładów.

pozytywne i produktywnie środowisko uczenia się to klucz do rozwoju akademickiego, emocjonalnego i społecznego uczniów. Jednak jest to proces, do którego należy starannie się przygotować, powinien spełniać potrzeby każdego ucznia, umożliwiać usamodzielnienie się i aktywizować. Powinni oni czuć się docenieni, bezpieczni fizycznie i psychicznie. Konieczne jest, aby uczniowie traktowali klasę, jako miejsce gdzie mogą być sobą, wyrażać siebie. Powinni być cenieni i szanowani, bez względu na zdolności, płeć, pochodzenie, religię. Uczniowie mogą również mieć wkład w strukturę klasy, formułowanie oczekiwań, ustalanie norm. Bezpieczeństwo, wsparcie, przynależność, zaangażowanie to fundamenty pozytywnego środowiska klasowego. Pytanie jednak brzmi, jak to osiągnąć? Wykładowcy podali szereg warunków, jakie należy spełnić, aby zbudować pozytywne środowisko w klasie i jak zarządzać tym środowiskiem.

Zarządzanie klasą jest trudnym procesem i wpływa na ten proces bardzo wiele aspektów. Jeśli chodzi o uczniów to należy zwrócić uwagę na ich zainteresowania, inteligencję emocjonalną, słabości czy ograniczenia. Przygotowanie pedagogiczne, metody wychowawcze, techniki nauczania czy też często nawet osobowość nauczycieli mają ogromny wpływ na ten proces. Poza tym, szkoła jako miejsce z całym zapleczem naukowym, prawami i obowiązkami ucznia i systemem oceniania to również ważne elementy w tym procesie.

Proces tworzenia pozytywnego środowiska w klasie to na początku stworzenie procedur postępowania, składających się z trzech etapów: wyjaśnienie, realizacja, wsparcie. Procedury postępowania i rutyny powinny być ustalone w porozumieniu z uczniami, przedstawione w formie przyjaznej, zapisane i czytelne dla wszystkich. Kolejny krok to konsekwencja, polegająca na ciągłym przypominaniu o procedurach i rutynach, zachęcaniu do ich przestrzegania. Ostatni krok to nagroda, czyli zachęcanie i wspieranie.

Na jednym z wykładu przedstawiono również szereg umiejętności zarządzania klasą. To przede wszystkim organizacja klasy jako pomieszczenia oraz pomoce naukowe, które są ważnym elementem środowiska uczenia się. Należy stworzyć zachęcające, bezpieczne i wspierające środowisko uczenia się. Wpływa to zarówno na ucznia, jak i nauczyciela, a także wpływa na to, jak uczniowie uczą się, wchodzi w interakcje i zachowują się. Może to pomóc w zapobieganiu problemom z zachowaniem. Ważne jest, w jaki sposób uczniowie będą siedzieć i jak będą się poruszać. Natomiast pomoce naukowe powinny być dobrze przygotowane, czytelne, zrozumiałe i przede wszystkim stosowane umiejętnie.

Kolejny ważny aspekt to postawa i charakter nauczyciela. Istnieje kilka modeli nauczyciela, do który zaliczamy: nauczyciel „surowy” (sprawdza, ocenia, kara ciszą, surowe

zasady); nauczyciel „upominacz” (wyraża złość, irytację, stosuje kary); nauczyciel „nieusatysfakcjonowany” (wyraża brak satysfakcji, krytykuje często, pokazuje, że jest zawiedziony); nauczyciel „niepewny” (przeprasza, przyznaje się do błędów); nauczyciel „przywódca” (zarządza, organizuje, wyznacza granice); nauczyciel „pomocnik” (pomaga, żartuje, zachowuje się w przyjazny sposób); nauczyciel „wyróżniający” (słucha z zainteresowaniem, pokazuje pewność siebie i zrozumienie); nauczyciel „dający wolność uczniom” (pozwala podejmować decyzje, stwarza warunki do niezależnej pracy). Na tych właśnie modelach często opiera się relacja nauczyciel-uczeń. Relacja ta jest jednym z najważniejszych czynników w tworzeniu pozytywnego środowiska w klasie, a wyznaczenie odpowiedniego poziomu dominacji i współpracy to nadrzędny cel. Praca wychowawcy powinna skupiać się na stworzeniu modelu nauczyciela, który jest siłą napędową w klasie i którego rolą jest przedstawianie jasnych celów, zapewnianie wsparcia i określanie potrzeb uczniów. Wachlarz potrzeb jest szeroki, ale skuteczni nauczyciele powinni dysponować repertuarem technik diagnozowania potrzeb. Często połączenie kilku cech modeli rysuje nam obraz nauczyciela idealnego.

Nauczyciel, wychowawca czy opiekun musi mierzyć się z wieloma problemami. Jeden z nich to zjawisko niedyscyplinowania. Zjawisko to przybrało alarmujące rozmiary w ostatnich latach. Budzi to ogromne zaniepokojenie wśród nauczycieli i społeczeństwa. Niedyscyplinowanie tworzy negatywne środowisko uczenia się, a brak dyscypliny to zaburzenie zachowania klasyfikowane jako akt przestępczości. Brak dyscypliny jest zjawiskiem złożonym i wieloczynnikowym. Dlatego zaproponowano, jak sobie radzić z niedyscyplinowaniem. Należy przede wszystkim wykorzystywać rzeczywiste sytuacje. Przypadki braku dyscypliny są skuteczną metodą nauczania dyscypliny. Powinno się modelować zachowanie, jakie chcemy uzyskać oraz stosować dyskretną interwencję. Kiedy widzimy ucznia, który zachowuje się niewłaściwie, interweniujemy cicho i spokojnie. Dobrze też jest skoncentrować uczniów przed rozpoczęciem jakiegokolwiek lekcji, a także używać pozytywnej obecności - poruszać się po pokoju, często nawiązywać kontakt wzrokowy. Wysyłanie pozytywnego komunikatu „ja” to idealny sposób humanizowania klasy i zapewnienie pozytywnej dyscypliny. Kary słowne powinny być prywatne, krótkie i możliwie natychmiastowe. Im bardziej prywatna kara, tym większe prawdopodobieństwo, że zmierzy się z problemem.

Efektywna komunikacja jest kolejnym elementem w pozytywnym środowisku klasowym. To zbiór cech mowy danej osoby w akcie komunikacji, to specyficzny sposób odbioru i interpretacji komunikatu, wyrażania reakcji i informacji zwrotnej. Wskazuje, w jaki sposób człowiek konstruuje relacje w świecie społecznym oraz jak dana osoba interpretuje informacje i przekształca te informacje w działanie. Należy mówić wyraźnie (wystarczająco głośno, niezbyt szybko, twarzą do klasy); używać słów, które uczniowie powinni być w stanie zrozumieć; stosować odpowiednią komunikację niewerbalną (odpowiednie gesty i wyrażenia, poruszanie się, kontakt wzrokowy z całą klasą); dbać o szybkość komunikacji (uczniowie muszą potrafić przyswoić prezentowany materiał); otrzymywać regularne informacje zwrotne od uczniów. Przedstawiono 4 rodzaje komunikacji nauczycieli: agresywny, asertywny, pasywny i pasywnie agresywny. Podkreślono również, że komunikacja to 93% komunikacja niewerbalna. Wyróżnia się wiele typów komunikacji niewerbalnej m.in. gestykulacja, wyraz mimiczny twarzy, dotyk, kontakt fizyczny, spojrzenia, postawa ciała, odległość od partnera interakcji.

W pracy nauczyciela istotna jest organizacja czasu pracy. Zawsze należy ustalać priorytet, zorganizować dzień wokół najważniejszych zadań. Nauczyciel powinien dawać jasne wskazówki, posortować zadania od łatwych do trudnych, podawać przykłady, aby uczniowie mogli zrozumieć teorię, zaplanować zadania domowe. Organizując czas pracy musimy również zwrócić uwagę na maksymalizację uwagi uczniów. I tu podstawą jest optymalne planowanie, tzn. przygotowanie materiałów, które są zawsze w gotowości. Należy również usunąć

zakłócenia i niepotrzebny bałagan. Bałagan w klasie lub na biurku może odwrócić uwagę uczniów. Podawanie jasnych i zwięzłych wskazówek jest istotne, ponieważ złe lub mylące wskazówki mogą przerwać lekcję i szybko zmienić środowisko uczenia się w totalny chaos. Należy również podzielić zadania na części, aby uczniowie mogli lepiej skoncentrować się na zadaniu. Prowokowanie rozmowy i rzucanie wyzwań uczniom motywuje do interakcji i reagowania na treści zajęć. Stosując technikę „brakujących informacji” np. wykonywanie ćwiczeń z brakującymi informacjami, wywołuje ciekawość i zwiększa zainteresowanie uczniów. Należy zachęcać do korzystania z mediów społecznościowych — można tam pozyskiwać i udostępniać istotne treści bezpośrednio w interakcji z uczniami. Możemy tworzyć „hashtagi”, które pomogą uczniom śledzić dyskusje online. Jednak należy zachować ostrożność, aby zapewnić przestrzeganie polityki ze względów bezpieczeństwa, ochrony i prywatności. Co więcej, wirtualne klasy mogą oferować doświadczenia edukacyjne – nauka może wystąpić gdziekolwiek. Im bardziej instruktor angażuje się w pracę online i aktywności uczniów, tym bardziej uczniowie ci będą czuli się docenieni.

Z procesem uczenia się i nauczania związany jest też stres, dlatego techniki walki ze stresem są tu istotne. Do tych technik należą: planowanie i zrobienie listy priorytetów; rozpoznanie i zaakceptowanie ograniczeń; rozmowa o swoich problemach; unikanie niepotrzebnej rywalizacji nauczycieli; uprawianie jakiegoś sportu; pozytywne nastawienie; czy też zmiana swojego otoczenia.

Rozmowa czy dyskusja to sposób radzenia sobie ze stresem, ale również podstawa w procesie nauczania. Istnieje wiele strategii zachęcania uczniów do rozmowy. Do najciekawszych można zaliczyć „burzę mózgów”. Jest to przydatny sposób do generowania kreatywnych myśli i pomysłów, pomaga uczniom nauczyć się współpracować i uczyć się od siebie nawzajem. Kolejna technika to „buzz session”, która zachęca do dyskusji i współpracy, gdzie każdy powinien uczyć się na wzajemnych spostrzeżeniach i doświadczeniach. Technika „exit slips”, która stosowana jest na koniec zajęć, to forma zapisywania odpowiedzi uczniów na karteczkach na pytania zadane przez nauczyciela. „Misconception check” to technika, w której podajemy fałszywy fakt i na tej podstawie możemy sprawdzić, czy uczniowie potrafią rozpoznać, która odpowiedź jest prawidłowa.

Rozmawiając czy prowadząc dyskusję musimy pamiętać o zrozumieniu różnic. Wiąże się to z ich rozpoznanie i docenianiem. Należy również pamiętać o tożsamości społecznej, podobieństwach i różnicach, dynamice międzykulturowej. Zrozumienie, że mamy podobne zainteresowania lub przekonania, mogą zachęcać do współpracy i spójności. Na wykładach przedstawiono również pojęcie edukacji wielokulturowej i edukacji międzykulturowej. Edukacja wielokulturowa wykorzystuje naukę innych kultur, aby wywołać akceptację lub przynajmniej tolerancję. Natomiast cele edukacji międzykulturowej to przede wszystkim wyjście poza bierne współistnienie, aby osiągnąć rozwój i zrównoważony sposób wspólnego życia w społeczeństwach wielokulturowych. To także tworzenie zrozumienia, szacunek i dialog pomiędzy różnymi grupami kulturowymi.

Szkola to przede wszystkim atmosfera społeczna, w której ludzie wchodzi w interakcje. Należy zwrócić uwagę, czy klimat w szkole wywołuje pozytywne emocje, czy przekazywanie norm, przekonań i wartości odbywa się poprzez różne sposoby zachowania i interakcji. Znajduje to odzwierciedlenie w codziennych interakcjach personelu, administracji i uczniów. Klimat szkoły to także jakość interakcji, poziom komfortu fizycznego (hałas, ogrzewanie, oświetlenie) i poczucie bezpieczeństwa.

Podsumowując, budowanie pozytywnego środowiska klasowego to kluczowy element efektywnej nauki i rozwoju uczniów. Opiera się na relacjach, komunikacji, szacunku i wsparciu, a także na stawianiu wartościowych wzorców i tworzeniu bezpiecznego i inspirującego miejsca do nauki. To proces, który przyczynia się do sukcesu edukacyjnego uczniów.

Kadra pedagogiczna ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Pisanicy z ogromną przyjemnością i zaangażowaniem uczestniczyła w szeregu wykładów i ćwiczeń. Nauczyciele podnieśli swoje kompetencje w zakresie nowych narzędzi i technik pracy. Szkolenie poza granicami kraju rozwinęło ich perspektywę na edukację, różnice kulturowe w podejściu do nauczania i uczenia się. Było to też inspirujące doświadczenie pod względem turystycznym. Nauczyciele mieli szanse na lekcje w terenie oraz ciekawe wycieczki fakultatywne. Podziwiali widoki miejscowości Kolossi, Kourion oraz Limassol. Zapoznawali się z lokalną historią, a także uczyli się, jak prowadzić zajęcia w terenie. Odwiedzili port w Pafos (miasto wpisane na listę światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO), niedaleko którego znajdują się starożytne i średniowieczne zabytki (przepiękne rzymskie mozaiki, Dom Dionizosa, Dom Orfeusza oraz warownia z XIII wieku). Następnie, podziwiali zapierające dech w piersiach widoki w okolicach wioski Kuklia (według legend to właśnie tam, obok skały Petra tou Romiou, z morskiej piany wyłoniła się Afrodyta – bogini piękności i miłości, a Cypr stał się jej królestwem). Nauczyciele wybrali się też na wycieczkę w góry Troodos – to potężne, wysokie (najwyższy szczyt, Olimp, liczy prawie 2000 m n.p.m.) pasmo oddzielające północ Cypru od południa, dzikie skupisko skał wulkanicznych. Wykładowcy podkreślali jak ważna jest rola muzeum, wystaw i dzieł sztuki w procesie nauczania - dzięki temu kadra miała okazję zwiedzić Muzeum Archeologiczne w Limassol – zgromadzono tutaj interesującą kolekcję znalezisk, pochodzących z okresu od 9000 r. p.n.e. do IV w. n.e. Odwiedzili również Galerię Sztuki Współczesnej, gdzie oglądali wystawę niesamowitych prac światowej sławy cypryjskich artystów.

Po obowiązkowej części wykładów – nauczyciele mieli szansę odkryć dalsze zakątki Cypru. Udało się im odwiedzić stolicę – Nikozję. To wyjątkowe miasto o długiej historii, które kilkakrotnie zmieniało nie tylko wygląd, ale i nazwę, nadal jest podzielone na część Południową (grecką) i Północną (turecką).

Tak intensywny wyjazd to rozwój osobisty, poprzez zwiększenie pewności siebie, umiejętności interpersonalnych i przede wszystkim praktyczna nauka języka angielskiego. Warto jednak pamiętać, że konkretne korzyści to wdrożenie zdobytej wiedzy i umiejętności w praktyce pedagogicznej, a z tym nasi nauczyciele radzą sobie świetnie i wykorzystują cenne wiadomości do budowania jeszcze bardziej pozytywnego środowiska w naszych klasach i szkole.

Dziękujemy Erasmus+ za możliwość uczestniczenia w projekcie.

Autor: Marta Walendzik
Lech Przekop

